

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Volilna pravica.

Dne 28. nov. se je otvoril zopet državni zbor in ministrski predsednik baron Ganč je povzel kot prvi besedo, da govori o volilni pravici, zaradi katere se je zadnji čas vznemirjala cela Avstrija. Vlada še načrta za novo volilno pravico ni izdelala, toda upa, da ga izgotovi vsaj do meseca februarja, a baron Ganč je vendar v zbornici razkril volilne misli, po katerih njegovi uradniki izdelujejo volilno pravico za Avstrijo. V naslednjem podajemo čitateljem te volilne misli.

Prosveta in narodnost.

Volilna pravica mora biti tako izdelana, da bo državna zbornica odsev prosvetnih in narodnih razmer v državi. Da jemlje vlada ozir na prosvetne* razmere, je krivično, ker s tem hoče dati le predprave Nemcem. Zgodovinski razvoj prosvete med Nemci je seveda mnogo boljši nego med Slovani, tega pa niso Slovani krivi, ampak nemška premoč v državi, ki je zabranjevala in še zabranjuje slovanskim narodom prosvetna sredstva kakor so strokovne šole, srednje šole in vseučilišča. Sedajni prosvetni razvoj pa je med Slovani ravno tako ugoden kakor med Nemci; Slovani morajo pohajati po istih načelih urejene ljudske šole kakor Nemci, kdor boče postati uradnik, mora pohajati iste srednje šole in na vseučilišču se eno in isto učiti, naj bo Nemec ali Slovan. Priprost Slovan v Avstriji je splošno ravno tako izobražen, kakor priprost Nemec, študiran Slovan je razmeroma ravno tako ali pa še bolj izobražen kakor študiran Nemec. Slovani moramo torej odločno ugovarjati, da bi

* prosveta - omika, izobrazba.

se Nemcem zaradi njih zgodovinskega prosvetnega razvoja dajale večje predprave kakor Slovanom.

Čitanje, posestevanje, bivanje.

Volilna pravica se ne bo vzela onim, ki ne znajo čitati. Celo nemvno, kajti kdor ne zna čitati, zanj je odgovorna država, ki vkljub splošni šolski dolžnosti ni poskrbela za njegovo izobrazbo, in nadalje tudi ni treba, da bi bil isti, ki ne zna čitati, politično manj zrel, kakor oni, ki zna čitati. Pri določevanju volilne pravice se tudi ne bo oziralo, ali je kdo gospodarsko samostojen ali ne. Pač pa bo moral več kot šest mesecev stalno bivati v onem kraju, kjer hoče voliti. S tem hočejo varovati meščanstvo, da ga ne bi preglasovali delavci, ki se pogostoma selijo iz enega v druge kraje.

Prostost volitve in varstvo manjšin.

Vlada bo skrbela, da bo volilna postava jamčila prostost volitev, da nihče ne bo siloma prisiljen glasovati za to ali ono stranko in da bo lahko vsakdo varno šel volit. Posebna skrb vlade pa bo, da varuje v volilni postavi pravice narodnih manjšin pri zastopstvu v državni zbor. Ta stavek se glasi zelo lepo, toda Slovencem ob mejah se nam je bati, ali vlada ne bo ščitila po tem izreku nemških naselbin med nami, nas pa kot narodne manjšine v deželi še spravila ob nekatere sedanje mandate. Ustvariti namerava vlada mnogo majhnih narodno enotnih volilnih okrajev ter se pri tem ozirati na to, da se polagoma narodom ustvari narodna samostalnost. Ta vladna nakana bo, če je odkritosrečno mišljena, pri Slovencih vzbudila veliko npanja za bodočnost, kajti nič si bolj ne želijo nego postati kmalu narodno samo-

stalni brez toje nadvlade. Sedanje stanje, da smo razdeljeni Slovenci v dežele, kjer imajo drugi narodi večino, je vir vednih narodnih preprirov in ni ugoden niti za napredek v gospodarstvu niti za napredek v omiki.

Volilni okraji.

Volilni okraji se ne bodo razdelili po številu prebivalcev ali volilcev, ampak z ozirom na prosvetne in narodne razmere. Na ta način upa vlada kaj pridobiti za Nemce, zato se bodo morali slovanski poslanci postaviti odločno proti tej točki vladnega načrta. Volilni okraji se bodo držali deželnih mej. Če le mogoče, bo vsaka občina imela doma svoje volišče. Kraji, kjer je industrija razvita, morajo dobiti svoje zastopstvo.

Množinska volilna pravica.

Ministrski predsednik se sicer ni popolnoma jasno izrazil, vendar se je dalo spoznati, da misli na množinsko volilno pravico. Ta pravica je že upeljana v Belgiji in določa: vsak moški državljani gotove starosti ima en volilni glas; kdor ima posestvo, ima dva volilna glasa; kdor ima izobrazbo, katere se doseže na šolah v postavi določenih, ima tri volilne glase. Tudi tega ministrski predsednik ni jasno povedal, ali misli upeljati volilno dolžnost, da bo moral namreč vsak volilec iti volit. Volilna dolžnost bi bila pozdraviti, kajti zelo radi izostanejo pri volitvah miroljubni, razumni ljudje.

Še druge spremembe.

Državna zbornica se bo morala vsled nove volilne pravice tudi preobraziti, in sicer da dobi tudi drugi opravični red, po katerem bo obstrukcija onemogočena. Vlada misli tudi na preobrazbo gospodarske zbornice, da bi nam-

LISTEK.

Tek na življenje in smrt.

(Povestica; spisal Branislav.)

(Konec.)

„Kakor smo se dogovorili, tega se držimo“, zagroboče Žagar, „v našo pest mora priti ta Breznikov modrijan na vsak način, kajti zaprisegel sem tej Mejačevi kukavičji maščevanju, da se je predrznila mene, sina bogatega Žagarja, tako drzno odslaviti. Predno bo polnoč, mora Breznik poginiti, tako sem danes v jutro sporočil Mejačevi. Torej prijatelja, če mi pomagata izvesti moj načrt, obljubljeno plačilo vama nikdar ne izostane, pa tudi pozabil vaju nikoli ne bom.“

„Prisegamo“, pravita oba hkrati, „da ti pomoreva zapričeto delo zgotoviti.“

„Glejta, prijatelja“, de Nace, „dež je že malo pojenjal, moramo se požuriti, če še hočemo pred polnočjo izvršiti naše delo.“

Jeden za drugim skobacajo iz dolbine in se napotijo po klanec navzgor proti Mejaču. Tudi naš Fran zapusti svoje zavetišče in kar sapa mu zastaja ob mislih, da hočejo ti „jogri“ še nočjo njegovega najljubšega prijatelja ugonobiti. Pa saj to ni mogoče, da bi mogel Breznika kdo sovražiti, saj ga je sama milina

in prijaznost. Besedo pa, ki jih je ravnokar v svojo grozo slisal, potrjujejo, da se njegovemu najljubšemu prijatelju Josipu nočoj ne bo godilo kaj dobrega, če ga dobe ti brezvestni capini v pest in če ga on o pravem času ne obvesti in reši. „Da, rešiti ga moram, naj velja, kar hoče!“ pravi sam pri sebi in s trdo stisnjeno pestjo zagrozi za odslavljeni. „V jama, katero kopljete za Josipa, padli boste, kakor Bog živi, vi trije sami!“ — A kako ga naj reši; najbližja pot k Mejaču je ta, po kateri so odšli ti trije razbajniki, po tej poti jim ne more na noben način smukniti naprej, če jim noče tudi on priti v pest. Mora se torej poslužiti poti, ki pelje po dolu ob potoku in pride od nasprotni strani k Mejaču, a je za četrte ure daljša od one, ki vodi po gričih. Če torej boče one tri prehiteti, mora teči, brz teči. Fran se prekriža, vzdihne k nebu in v božjem imenu se spusti v tek, nekaj časa po stari poti nazaj, potem pa jo zasuje v dolino. Klobuk v roki, v srcu pa zavest, rešiti najdražjega prijatelja, dirja vrli fant kar so ga noge nesle in mu moči dopuščale. Tudi paziti mora, da se ne bi vsled hadega teka spodrsnil, ponesrečil in bi tako Breznika ne mogel rešiti. Že je blizu Mejača, že sliši veselo ukanje in pevanje fantov, ki so voglarili pri gostiji, že mu udarja na nesa glas godbe. Srce mu trepeče veselja, spet bojazni; že ga

skoro moči zapuščajo, a spet mu pravi nekaj: Le naprej, le naprej! Kar zagrmí nad njim močan glas: Stoj! Fran se ustavi in spozna dva orožnika, ki sta prihajala od nasprotni strani in se jima je Francetov urni beg zdel sumljiv. Na njuno poizvedovanje jima v kratkih potezah opiše opasni položaj, v katerem se nahaja Breznik in drugi svatje. Orožnika spoznata, da govori Fran istino, ker sta ga tudi osebno poznala kot poštnega fanta, a ona trojica je bila že itak na slabem glasu.

„Le stopajte brzo“, mu veli postajevodja, ter koj obvestite ženina o vsem, dragim svatom pa skrbno prikriti vse, le kakih pet močnih fantov ali mož si izberite in s temi počakajte one tolovaje v Mejačevi kolarnici, skoz katero bodo morali iti. Vsak naj vzame dobro gorjačo za brambo, pripravite tudi močne vrvi. Pa pazite in glejte, da se vam noben tiček ne izmuzne. Midva prideva koj za vami. Tudi naj ima jeden pripravljen kako leščerbo, katero naj koj užge, ko jih boste imeli na tleh. Pametno ravnajte. Najin prihod bo oznanil tanek žvižg. Naprej!“

In Fran zdirja proti Mejaču. Že je tam; fantje se ravno zopet zbirajo pred hišo, da bi zapeli euo. In v temno noč zaori tista znana:

„Davi je pa slanica pala...“

in spet:

Kmetje, širite svoj stanovski list!

reč tam dobili več zastopnikov isti stanovi, ki jih po novi volilni praviči izgubijo, n. pr. veleposestniki.

Utiš Gavčevega govora.

Splošni utiš Gavčevega govora je bil ta, da nobena stranka v državnem zboru z Gavčevimi izvajanci ni bila popolnoma zadovoljna. Kar je neugodno za Slovence, smo označili, in slovenski poslanci bodo morali v tem oziru postaviti svojega moža. Časa za priprave je dovolj, ker vlada pride z izgotovljenim načrtom še komaj meseca februarja prihodnjega leta na dan.

Slovenska ljudska stranka.

Katoliško-narodna stranka na Kranjskem je imela zadnji ponedeljek shod zaupnikov iz cele kranjske dežele. Njeni poslanci so poročali o svojem delovanju. Zaupniki so se prepričali, da so poslanci delali v korist ljudstva, izrekli so jim torej popolno zaupanje, zajedno pa so tudi uvideli, da stranka mora zapustiti meje kranjske dežele ter svoje delovanje raztegniti na vse slovenske pokrajine, zato so dali stranki novo ime: Slovenska ljudska stranka. Program stranki ostane isti kot dosedaj, a vsakdo je pozdravljen v novi stranki, ki je prepričan o koristi tega programa za slovensko ljudstvo, če se morda zasebno tudi do pičice ne soglaša z vsakokratno taktiko poslancev ali pa s pisavo kakenga posameznega časnika v stranki. To ga naj ne ovira, vstopiti v stranko, dovolj je, da se le soglaša z velikimi cilji novoimenovane stranke.

Slovenski ljudski stranki ni treba proglašati sedaj besedila svojega programa, ona lahko pokaže na dejstva, ki so se v zadnjem času izvršila vsled njenega programa. V gospodarskih rečeh je brezobzirna braniteljica ljudskih pravic in teženj, v narodnem oziru stoji na najbolj radikalnem (odločnem) stališču, v verskih stvareh je neizprosna. Ljudstvo na Kranjskem ji je zaupalo ter se po svoji pretežni večini zbralo v njenih vrstah. Le majhna peščica nezadovoljnejšev stoji izven njenega tabora. Za voditelja si je izbrala stranka zopet svojega najposobnejšega člana dr. Ivana Šusteršiča. Dr. Krek je predlagal njegovo izvolitev ter rekel: „Če izvolimo mi sedaj dr. Šusteršiča za načelnika, storimo to iz prepričanja, da je on danes eden prvih mož politične javnosti ne le pri nas, ampak v celi Avstriji. Mi se ne klanjamo njegovemu terorizmu (trdno vladanje), kakor trdijo nasprotniki, ampak njegovemu duhu in njegovi

požrtvovalni odločnosti za našo ljudsko stvar.“

Izvolitev je bila soglasna.

Dr. Šusteršič se zahvali ter pravi, da je ta izvolitev največja čast, ki se mu sploh more izkazati. Kot izvoljeni načelnik slovenskega ljudstva izjavlja, da ostane tisti, kot je bil (Odobranje) in se bo držal načel, ki jih bo stranka proglasila ter prepričanja, da je v politiki večsah ena kaplja odločnosti več vredna, kakor pa potoki „modrosti.“ Za tri leta hoče biti prvi sluga slovenskega ljudstva.

V vodstvo je bilo nadalje izvoljenih po pravilih 15 članov: A. Belec, Ivan Lavrenčič, Ivan Stanovnik, Anton Jeriha, Ivan Kregar, Luka Smolnikar, Oton pl. Detela, profesor Evgen Jare, A. Kalan, A. Koblar, dr. Janez Ev. Krek, dr. E. Lampe, dr. Vilko Schweizer, J. Šiška, dr. Fr. Dolšak.

Slovenska ljudska stranka je na Kranjskem dokazala že svojo zmožnost za resno politično delo ter si s tem pridobila opravičenost za svoj obstoj. Sedaj, ko je po imenu postala stranka slovenskega ljudstva, naj tudi v dejstvu postane voditeljica našega naroda ne samo na Kranjskem, ampak po vsem Slovenskem ter naj brani krepko in odločno, kakor je bil ves dosednji njeni nastop, pravice celokupnega slovenskega naroda.

Politični ogled.

Našega prestolonaslednika nemški listi zelo strastno napadajo, ker je pozdravil avstrijski katoliški shod ter mu želel uspeha. Čudno je, da državni pravdniki to dovoljujejo. Razlagamo si to lahko samo iz te okolnosti, da mnogi nemški državni pravdniki niso nič boljši nego prusaki v uredništvih nemških listov. Seveda, če bi slovanski list kakenga uda vladarske hiše napadel zaradi njegovega nemško-nacionalnega mišljenja, potem bi imel kar državnega pravdnika na vratu.

Obhodi za splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico so se vršili dne 28. t. m. po vseh večjih mestih. Največ ljudi se ga je seveda udeležilo na Dunaju; tam jih je bilo okoli 200.000. V Gradcu se je udeležilo obhoda 20.000 delavcev. Kršćanski socijanci so poslali deželnemu namestniku odposlanstvo, ki mu je izročilo prošnjo za volilno pravico. Obhoda v Mariboru se je udeležilo približno 2000 delavcev, ki so tudi izročili okrajnemu glavarju po odposlanstvu prošnjo za volilno pravico. Jednak obhod je tudi bil v Celju in Ljubljani. Vsi ti obhodi so se vršili mirno in v redu.

Turška se noče ukloniti, vkljub temu,

da je združeno brodovje že pred turškimi pomorskimi mesti. Vse brodovje stoji pod poveljstvom avstrijskega podadmirala Riperja. Obsedli so mesto Mitilene, glavno mesto na otoku Mitilene. Vendar je vsakdo prepričan, da se bo Turčija nazadnje gotovo udala.

Nemiri na Ruskem. Veliki nemiri so se vršili v Sebastopolu ob Črnem morju, kjer so se pomorščaki uprli častnikom. Sedaj je že zopet zavlada mir in red. V Moskvi in Petrogradu se vedno znova pojavljajo štrajki med delavstvom. Poljaki bodo menda le dobili svobodomiselnost upravo in samostalnost. Na shodu zemstev se je sklepalo namreč v prilog Poljakov. Poljski knez Dolgoruki je zatrjeval, da samostalnost ne pomenja ločitve Poljske od ruske države.

Novi norveški kralj Hakon je s svojo soprogo že prišel v glavno mesto Norveške, v Kristijanijo. Prisegel je na norveško ustavo. Kronanje se bo vršilo dne 17. maja prihodnjega leta v Sundu.

Število pokatoličenih Rusov je precejšnje. „Peterb. Listok“ poroča, da je po razglasu verske svobode stopilo 325.000 prisiljenih pravoslavcev v minskem, lublinskem in sieleskem okraju v združenje s papežem; 882 pravoslavcev svecenikov, ki so jim dosedaj pastirovali, je brez črede in brez kruha. Za nove katoličane se ustanovita dve novi škofiji, ki sta že nekaj časa bili, a ji je zati Aleksander II.

Nekaj o katoličanih v Ameriki. — Nedavno se je razgovarjal Nugent, vodja katoliškega gibanja v Ameriki, z urednikom nekega lista na Angleškem. Hvalil je posebno mladi naraščaj. Marsikdo trdi, da ni prav, da se katoliški duhovniki vmešavajo v politiko. V Ameriki pa smo spoznali, da je to popolnoma krivo. Naša bodočnost je na kocki; ne smemo se zadovoljiti, da razširjamo svoja načela in dokazujemo njihovo vzvišenost, ampak pokazati moramo to tudi dejanski, da sodelujemo pri napredku narodov. Pokazati hočemo, da nas prošnja duh dolžnosti in napredka. Zato pa delujmo kolikor mogoče, da svojemu mlademu naraščaju zagotovimo stališče v družbi, ki mu omogoči vspevanje in napredek. Sadu smo dosegli že precej. Da je kat. misel do sedaj vspevala in da smo prišli do ugleda, se moramo zahvaliti vzgledni vzgoji, posebno v tej dobi, ko se tako širita brezvestnost in prekucijski duh, nepoštenje in nenravnost z njima. Prigodi se mnogokrat, da se bogataši, podjetniki banke obrnejo kar do duhovnikov, vzgojiteljev, s prošnjo, da bi jim poslali ali priporočili kakenga mladeniča. Tako pride najprej mladina v javnem življenju do ugleda: tam

„Kaj je men' za ročce moje, če jih slanica pomori, Men' je le za dekle moje...“

Fran stoji nekaj časa nepremično, niti k sapi ne more, vsa obleka je do kože premočena od znoja; vsled prevelikega napora mu curlja iz nosa kri. A sedaj ni čas misliti na se, pravi sam pri sebi; stopi med fante, ki so ravno se ponavljali „vižo“ one pesmi. Večinoma vsi so ga spoznali in čeravno ni bil domačin, vendar so ga spoštovali in koj so mu stiskali roke v pozdrav. On, želeč jim dober večer, koj veli, da ima za nocojčni večer neko važno novico, naj torej tu počakajo, on pa da mora z ženino govoriti. Ta se je ravno nahajal v prikletu, ko stopi Fran. Burno ga Josip pozdravi: „Dobrodošel! Kaj da te tako dolgo ni bilo, si še gotovo med potjo povasoval, kaj ne? Pa Jezus Nazarenski, kako izgledaš, Fran, ves si moker in kri ti teče iz nosa. Ali se ti je pripetila kaka nezgoda?“

„Ne, Josip“, odgovori Fran, „ampak vsak trenutek je drag, ki ga tu potratimo sedaj. Tebi preti nesreča nocoj, dragi moj Josip.“ In koj mu razloži vse, kar je čul v klanec, kaj nameravajo z njim in kaj sta mu naročila spotoma orožnika. Josip spozna svoj opasni položaj, zato pravi: „Prosim te, Fran, stori kakor moreš in veš, izberi fante, tu-le, glej, e lešcherba, vrvi vise v kolarnici, za gorjače

pa lahko rabite vozne ročice. Na, tu imaš žveplenke; pa prosim te, napravite kolikor mogoče mirno, da se svatje prej ne razburijo.“

Hitro izbere Fran fante, razloži jim vse natanko, ostalim pa veli iti v vežo ali družinsko sobo in naj bodo pripravljeni, če bi bila sila. Akoravno ves trepeta vsled naporega teka in obilnega znoja, vendar hiti Fran prvi v kolarnico, poišče tam vrvi, fantje izmaknejo vsak svojo ročico in se postavijo na svoja mesta. Tako stoji kako minuto, kar zaslišijo zadaj za kolarnico orožnikov žvižg, katerega Fran tovaršem razjasni. Vsi ovesele, da z orožnikom dobe moč, ki bo one capine gotovo premagala. Fran stopi k orožnikom; postajejvodja takoj obvesti, da še osih treh ni tu ter da morajo vsak čas priti.

„Fran“, pravi drugi orožnik, „vi se boste prehladili, tu imate moj plašč za nekaj časa.“ „Ste torej pripravljeni“, vpraša postajejvodja, „midva se postaviva pri vhodu, da zgrabiva Žagarja, fantje pa naj se poslužijo ostalih dveh. Vi pa imejte pripravljeno luč in vrvi. Tako, sedaj pa mirno; tiho! po hribu sem nekdo prihaja. Pst... Oni trije so; pozor!“ — Mirno stoji fantje; oblaki na nebu se trgajo, nebroj zvezdic zamiglja in tudi blede luna zasije izzo oblaka.

Proti Mejačevi kolarnici stopajo tri moške postave, mesec vrže svojo svitlobo nanje. „Pro-

kleta luna“, zarohni Janez Žagar, „bolj nas ne more jeziti kot nocoj. Prej, ko smo jo želeli, je deževalo, sedaj pa, ko bi nam dež in tema boljše služila, pa nam ta nočni zlomek prisveti.“

„Bolj tiho, Janez“, ga kara Cene, „tvoj grohot nas še lahko izda. Stopimo lepo tiho v kolarnico, da si tam pripravimo revolverje in nože. Tam je temno in lahko počakamo ugodnega trenutka.“ — Fantje in orožnika v kolarnici si niti dihati ne upajo, ko stopajo oni trije proti njim. Vsak prime dobro svoje orožje, da telebno po nasprotnikih. Smelo stopijo vsi trije v kolarnico, že bi prvega, Naceta, orožnik lahko podrl s kopitom na tla, a on čaka na Janeza. In sedaj je tudi že ta vstric postajejvodja, ko ta z vso močjo zamahne s puško in — tresk, kot na povelje store isto tudi fantje. Janez, Nace in Cene leže na tleh ter se valjajo in stokajo. Hitro nžge Fran lešcherbo, poda orožnikom vrvi, fantje zgrabijo na tleh ležeče in pomagajo orožnikom jih zvezati za potrebo. To vse se je zgodilo tako hitro, kot bi trenil. Še le sedaj se oni trije na tleh zavedo, v čegavih rokah se nahajajo. Bili so tudi precej pobiti od vdarcev, najbolj pa Žagar od kopita postajejvodjevega. Pa sile jim tudi ni bilo; orožnika velita fantom, zamašiti zvezanim usta, da ne bi kričali in jih zanesti v Mejačev hlev. Kar se je potem s temi tolovaji zgodilo, ne bom natančneje opi-

pa lahko razširja katoliško misel. Tako smo začeli socijalno vzgojo v dobri šoli, sedaj pa napredujemo! Prepričani smo, da bodo katoličani tudi v svobodomiselni Ameriki vedno močnejši, dokler se ne izneverijo svojim načelom, prihodnost pa bo pokazala, da je cerkev za vse narode, za vse ljudi.

Dopisi.

Sv. Anton v Slov. gor. (Veteransko društvo!) — Kljub raznim naravnim in nenaravnim zaprekam se je uprizorila zopet enkrat pri Sv. Antonu gledališka igra. Včasih se še vendar dobi prostor! ... Igrali so tokrat posilince „Napoleonov samovar“ brez odra, brez kulis in zavese, tako med seboj, za kratek čas v prostorih našega Alta. Kar dve predstavi je bil napovedal zadnjo nedeljo zjutraj farai oznanjevalec: „Danes popoldne bo zboroval ob enih odbor vet. društva, ob treh pa se bo vršil občni zbor imenovanega društva. Prišel je agent iz Dunaja in že dva dni čaka, da bo pokazal danes veterancem vzorce za zastavo in obleko...“ Mož, ki bi imel že ob enih igrati glavno ulogo, namreč telečji kupec Vrbjak, tačasni predsednik društva, pride s svojo boljšo polovico šele ob treh. Seja se začne popolnoma dosledno, kakor v imenovani gledališki igri. Štajercijanci, večinoma zelo „luštni“, skačejo po hiši in vpijejo: „Ptujski Štajerc“ je za nas, tisti je za nas kmete! Z nemščino se pride po celem svetu! (Še v zimi brez čevljev?) Bos dos bindiš! Dajč! ... Razgreti planejo na vsega spoštovanega vrednega g. Janeza Kolmaniča, kateri je — vsa čast mu! — nastopil odločno proti grdemu zaničevanju materinega jezika. Zupetinski krojač Čeh, ki je bil prišel obleke merit, kriči: „Ven ž njim, ven ž njim, jaz ga bom nesel ven — tega bindišarja!“ Vrbjak hoče razodeti, kako bo zvezal antonjevsko vet. društvo z apačkim in drugimi nemškimi vet. društvi, a sredi govora običi in ne more dalje ... Cogetinski čevljar Kolmanič, dasi se ne zna niti pokrižati nemški, vpije: „Kaj slovenski! Mi smo Nemci!“ Nič pametnejšega ne vé povedati mizar Huja; neki časnik zmerja in zdeluje g. Kolmaniča: „Vi me napadate, Vi! Še jutri si naročim nemškega Štajerca!“ ... Vrbjak hoče čitati dopis o zadevi vet. društva, ki ga je bil priobčil neki slovenski časnik, a mož ne more več ... Tesar Živko mu hoče pomagati iz sitne neprilike, a tudi ne gre. Tuji agent stoji, gleda in strmi: kaj takega še ni videl žive dni ... Glasovi so čedalje bolj glasni, drug drugega hočejo Štajercijanci prekričati. Predsednik Vrbjak je že tako zmešan, da še samo nekaj

saval. V blevu so se vsi trije popolnoma zavedli, orožnika sta jih oklenila v močne ve-rige in jih tirala v ječo, odkoder pa se razun Naceta noben ni več vrnil. — Fran se je takoj po srečni izvršitvi podal v hišo k svatom in sporočil Josipu dober izid. Da je pred vstopom v hišo slekkel orožniški plašč in se po-šteno umil, je samo ob sebi umevno. Svatje, ki so bili že dobra vinjeni, so veselo pozdravljali prišleca in mu ponujali kupice. Ta pa, pijačo odklonivši, se zravna, potrka z nožem ob kupico in spregovori tako-le: „Svatje, prijatelji! Oprostite, da vam nekaj spregovorim! Z veseljem sem se odzval povabilu mojega najdražjega prijatelja Josipa in sem došel semkaj, da se z njim vred veselim današnjega dne. A predno sem imel čas mu čestitati, predno sem se mogel z vami prav po sloven-ski navadi radovati, izvršiti sem moral z vrli-mi vašimi fanti nekaj, kar mora zanimati ženina, srečno nevesto, vas, dragi svatje, mene in sploh vse naše prijatelje! Rešiti sem moral Josipa njegovih smrtnih sovražnikov. In ravno pred dobro četrto ure smo ga rešili; nasprotniki pa, ki so hoteli naši nevesti Reziki ugonobiti nje-nega Josipa, oni nemčurski pristaši, ki so mis-lili našemu slovenskemu narodni odvzeti enega najzvestejših sinov, oni so prišli z božjo po-

nerazumljivega govori. V tej splošnej zmešnjavi se seja tudi kar sama konča, ne da bi se kaj sklenilo, kaj storilo ...

Lepa hvala za tako društvo in tako plo-donosno delovanje! Nesposoben predsednik, rogoviljenje Štajercjeve zlahte proti materinemu jeziku, ljubezen do alkohola: vse to pač malo obeta, da bo vet. društvo Antonjevčanom v čast in korist.

Zgornja Poljskava. (Občinske vo-litve.) Dne 4. decembra se vrše volitve v občinski odbor v Zgornji Poljskavi. Ze dolgo let se bojuje naša dična občina proti nemčur-skemu navalu. A vsikdar je še zmagala za-vedna kmečka stranka. Zato pozivljamo vse zavedne kmete in tiste, kateri imate v naši občini volilno pravico, da se volitve polnošte-vilno udeležite, ker velikokrat se je že zgodilo, da je odločeval samo en glas. Dogodilo se je že, da se je moralo zrebat, kajti ob nemčur-ski strani je agitacija velikanska. Ne dajte se od njih preslepiti. Kažejo vam ob času volitev prijazne obraze, obetajo zlate gradove, ko mi-nejo volitve, vas niti ne pogledajo. Po vsej sili nam hočejo vrniti za župana usnjarja Hrastnika; tega moža mi ne moremo in ne smemo voliti, ker ta človek bi ne delal za nas kmete, ampak za povzdigo nemčurstva. Poka-žimo jim, da smo zavedni kmetje s tem, da bomo prišli vsi na volišče in volili naše može. Pokažimo jim, da se zavedamo svojih pravic, da znamo sami vladati našo občino, da nam ni treba se pustiti komandirati in hlapčevati našim nemčurjem. Znano nam je, koliko sta-nejo volitve naše nemčurje, kako napajajo volilce z njihovim žganjem in navrh z vinom, da jih tem ložje omamijo in pridobijo za svoje može. Vsak naj agitira po svoji moči, da bo tem sijajnejša naša zmaga. O izidu volitve bomo poročali in hudo okrecali tiste, kateri bodo delali proti nam.

Iz Gotovelj. Kaj je bil program nem-čurske stranke v Gotovljah, če bi dobila ob-činski zastop? Pred volitvijo so bili zbrani v neki krčmi vsi „Štajercijanci“, nazadnjaki, de-mokrati in skrivni nemčurji, ki so si stavili v program sledeče točke: Najprej se seziđa s pomočjo šulferajna nemška šola, zraven ve-lika romarska cerkev, oziroma šentjerska se poveča, samostan za nemške menihe, kateri so se že pred dvema letoma tu naselili, a potem odšli, ti naj bi tudi pouk oskrbovali, zraven nemško trgovino, ustanoviti za okolico „fajer-ber“ z z nemško komando, če mogoče, usta-noviti turnferein, župan mora uradovati po-polnoma nemški in delovati na to, da tukaj postane središče vseh savinjskih Nemcev; da se to doseže, se ustanovi sečasom na Studencih pod Lucijekom za letovičarje mrzla kopel po nekdanjem rimskem načinu, pot iz žalske po-

močjo v roko pravice. Torej povzdignem ku-pico in zakličem: Slava Bogu, ki čuva svoje, živel moj najljubši, najdražji prijatelj ženina Josip, živela nevesta, živeli vsi svatje in fantje naši! Vse je napivalo. Josip pa se ovije okolu Frana, poljublja ga in kliče: ti si moj rešitelj, ti si me otel! Vsi svatje, tudi nevesta ostrmi in Fran jim mora natanko opisati vse nocojsne dogodke. Vse se čudi, vse hvali Boga, ki je na tako čuden način dal vteti ženina. Objemali so Frana, popraševali spet, ponujali mu piti, on pa poprosi za čašo kave in postelj. Preveč se je utrudil, pravi svatom, a v istini je zbolel, hudo zbolel. Kmalu je v mehki postelji zaspal, gostija je trajala dalje v noč, fantje pevajo: Hej Slovani, in ukajo veselo.

Fran je po šesttedenski boleznii spet vstal ter popolnoma okreval. Josip in Rezika sta srečno živela v zakonu in se vedno hvaležno spominjala Boga in Frana.

Ljudstvo je postalo po teh dogodkih še bolj zavedno in ni je bilo več hiše, v katero bi še bil list „Iskarijot“ zabajal; za nekaj časa je moral prenehati in je — poginil.

staje se elegantno popravi in posuje. Z 'na-črti in pripravami se takoj prične, ko bo vo-litev dobljena in sicer na posestvu tik Sv. Jederti Janeza Nigole, s katerim je bila po-godba že deloma sklenjena. Dva vrla sloven-ska fanti, katera sta bila slučajno tudi v gostilni, sta konferenco toliko razumela, čeprav je bila v nemškem jeziku, da sta to stvar slovenskemu volilnemu odboru v Gotovlje takoj naznanila, kateri je tudi apeliral na vse Žal-čane, da so k taki sijajni slovenski zmagi pripomogli. Vidi se torej, da imajo gotoveljski Slovenci še mnogo nemčurske celine preorati, predno bodo mogli s takimi mračnjaki ob-računati.

Iz Južne Dalmacije! Že dolgo se nismo oglasili mi trdnjavski topničarji iz boke ko-torske. Novic ni bilo ravno posebnih; da je bila v poletju velika vročina, ki je trajala še do konca oktobra, to ni nič posebnega za ta kraj. Ravno danes (dne 20. nov.) ob 11 uri 45 minut čuli smo zelo močen sunek potresa v smeri od juga proti severu, da smo prestrašeni čakali in gledali, kaj je to. Da me zdaj podirajoče hiše ne zmečkajo, me Bog obvaruj. Zdaj, ko že 38 mesecev služimo, in v dveh dnevih konečno slečemo vojaško uniformo, mi je življenje drago, ko že tako dolgo nisem videl svoje ljubljene domovine.

Gori pri vas je menda gotovo že sneg in mraz, tukaj je pa mlo in toplo, samo morje je razburjeno in noče se pomiriti. Veli-kanski valovi se zaganjajo ob skalnate stene pri „Ostrem rtu“, kjer stoji stolp z morskim svetilnikom. Veličasten je pogled na široko Adrijsko morje, kadar valovi drve slabe ja-drenice kakor orehove lupine. Mogočen parnik bljuva ogenj in dim, stroj pretresa celo ladjo, vijak se snče in poriva ladjo proti naskaka-jočim valovom. Od časa do časa zagrmí veli-kanski val na krov ladje, da preplavi vse, kar ni zaprto in zamašeno. Kadar pa je vreme lepo in morje mirno, je zares krasno in prijetno voziti se po morju.

Letina je bila še precej dobra. Rumene pomaranče že kimajo izmed zelenja, nekatera drevesa so se zopet krasno razcvetela. Kraj in okolica bila bi prav izvrstna za one, ki radi boleži v tople kraje hité, kakor v Opa-tijo, Lušimalo, Nizzo, Gorico itd., tembolj, ker je tukaj primeroma ceno proti navadnim zimskim letoviščem. Trdnjavski topničar.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Katoliško-politično društvo za vran-ski okraj ima shod na prvo adventno nedeljo, dne 3. dec. po večernicah v cerkveni hiši v Št. Juriju ob Taboru.

Spremembe pri finančni straži. Pre-stavljeni so: Vsled združenja finančnih oddel-kov Maribor I in Maribor II v oddelke Maribor so prestavljeni od oddelka II: nadrespicient Franc Menhart in dodeljen kontrolnemu okrajnemu vodstvu, nadalje nadpazniki Franc Bosina in Franc Povoden k oddelku I; nadpazniki: Anton Fuchs iz Celja v Lesko-vec kot vodja oddelka, Schoschner To-maž iz Leskovca v Celje, Pašon Janez iz Radgone v Ptuj, Volavšek Jožef iz Mari-bora v Celje, Petančič Martin iz Konjic v Šmarje pri Jelšah, Kovač Martin iz Ma-ribora v Ptuj kot vodja oddelka; pazniki: Janez Geč iz Maribora v Šostanj, Janez Haas iz Maribora v Konjice, Janez Jurko iz Ptuja v Slovenjgradec, Jakob Martin Kline iz Brezic v Slov. Bistrico, Alojzij Koren iz Šostanja v Kozje, Tomaž Obrat iz Št. Le-narta v Slov. gor. v Št. Jurij ob juž. želez., Franc Repolusk iz Žalca v Konjice, Lju-devit Šnuderl iz Ljutomer v Ormož, Karol Zupane iz Št. Jurija v Št. Lenart v Slov. gor. — Za nadpaznika je imenovan paznik Miha Oprauš. — Na novo sprejeta sta paz-nika Janez Haas in Franc Ozimič. — Reaktiviran je nadpaznik Karol Rošcer. —